

kijke

Broj 12, juli / srpanj 2012. godine

OTIĆI ILI OSTATI U BOSNI I HERCEGOVINI ?

Pogledi sa Istoka i Zapada

Str. 8. i 9.

Švečki san

Str. 13.

**MEDIJSKA
PISMENOST**

Str. 5. i 6.

Zakon o volontiranju —
Republike Srpske

Str. 3.

Asocijacija SREDNJOŠKOLACA U BIH

Upravni odbor ASuBiH

Piše: Peter Josip Bevanda

Jedan od najvećih, ako ne i najveći projekt koji je Asocijacija srednjoškolaca dosada uradila, je obilježavanje 22.4., kao „Dana planete zemlje“. Ovaj će datum biti istaknut u našoj biografiji jer smo ga realizirali u 31 gradu, i u suradnji sa Centrom civilnih inicijativa, a pod pokroviteljstvom Europske unije. Suradnja s Omladinskom novinskom asocijacijom nastavljena je i u prethodnom razdoblju, a najbolje se očitovala i u ovogodišnjem obilježavanju „Dana slobodne medija“. Naime, kao i prošle godine uz Vijeće za tisak, te Udrugu bh novinari, rado smo pristali pomoći partnerskoj organizaciji u realizaciji ovog velikog projekta.

Izdavač:

Udruženje Omladinska novinska asocijacija u Bosni i Hercegovini

Glavni i odgovorni urednik:

Haris Dedović

Redakcija:

Irena Mrnjavac, Lejla Bećar, Renata Dujmušić, Ivana Bilić

Dopisništvo:

Ljiljana Zurovac, Đenan Čosović, Denis Hadžić, Aleksandra Kuljanin, Neira Baručić, Ivan Vidović, Peter Josip Bevanda

Naslovница:

Đani Zuhrić

Kontakt:

Tel./fax: +38733205850,

Hamdije

Kreševljakovića 68 -
Drvenjača; 71000 Sarajevo,
Bosna i Hercegovina;
onaubih.karike@gmail.
com

Web: <http://onabih.ba>

No aktivni nismo samo u Bosni i Hercegovini, nego i šire. Tako je članica Upravnog odbora, Adna Čolaković, sudjelovala na Generalnoj skupštini OBESSU-a (The Organising Bureau of European School Student Unions), u Kopenhadenu, Danskoj. Nakon Generalne skupštine imala je priliku sudjelovati i na Konferenciji pod nazivom „Umjetnost i sport kao katalizatori za socijalnu uključenost“, te se družiti s 50 srednjoškolskih aktivista iz cijele Europe. Pored Danske, bili smo i u Beču na Konferenciji pod nazivom „Empowering Young People – Connecting Europe“, koja se održivala u sklopu istoimenog projekta, a prisustvovali su predstavnici 14 zemalja regije.

Aktivni su i naši Lokalni timovi, a pogotovo LT Sarajevo. Oni su osmisli i realizirali projekt „Nikad čuo“ za srednjoškolce Sarajeva, koji su imali priliku upoznati se s pisanjem projekata, općenito volontерizmom i aktivizmom mladih, a projekt je podržao i sam gradonačelnik. Od planiranih projekata spomenut ćemo Kamo 2012., namijenjen koordinatorima Lokalnih timova, te suradnju s Općinom Stari grad. Počeli smo pripremati i našu Generalnu skupštinu, kao i suradnju sa sličnim organizacijama u regiji, no o svemu tome, bit će blagovremeno obaviješteni.

ONAUBIH Šta ima kod NJE?

Piše: Neira Baručića

U proteklom periodu Omladinska novinska asocijacija je kao i prošle godine obilježila Dan slobode medija, koji se promovira 3. maja u cijelom svijetu. U 30 gradova diljem BiH, uz pomoć naših Lokalnih timova, te Vijeća za štampu, Udruženja bh novinara i Asocijacije srednjoškolaca, organizirali smo performanse, anketiranje prolaznika, rasprave, podjelu promotivnih materijala i još mnogo toga. Suradnja na koju smo također ponosni je i ona sa Opštinom Star grad, u okviru koje će u narednom periodu biti realizovan projekt „Meet Stari grad“. Planirano je da po 20 srednjoškolaca s područja ove opštine prođe dvije radionice o novinarstvu i volontерizmu. Pored projekta Meet Stari grad trenutno

realizujemo i projekt „Don't shut up, your opinion counts“. Deset mladih u dobi od 16-18 godina iz BiH i deset njihovih kolega iz Njemačke dobili su priliku da za 14 dana, od kojih će sedam provesti u Sarajevu i isto toliko u Berlinu, što više nauče o ratnom novinarstvu, uspoređujući izvještavanje u periodu II svjetskog rata i izvještavanje o ratu koji je pogodio našu državu. Svakako i dalje radimo na što boljoj realizaciji i promociji naših Lokalnih timova. Stoga, ukoliko u vašem gradu još uvijek ne postoji naša mala podružnica, javite nam se na mail: onaubih.lt@gmail.com i postanite član ONAUBIH obitelji.

Ipak se nešto dešava RS:1 – FBiH:0

Ne, ipak se ne radi ni o kakvom takmičenju, već o Zakonu o volonterstvu. Kako ni u nekim najpozitivnijim primjerima kao što je ovaj, ne možemo biti ujedinjeni, evo još jednog gdje se na jednoj strani radi, dok druga čeka godišnje odmore.

Piše: Haris Dedović

S ciljem pritiska na vlasti Bosne i Hercegovine Omladinski komunikativni centar iz Banjaluke (OKC) i Omladinski savjet Republike Srpske (OSRS) u periodu decembar 2011 – juni 2014. godine realizuju projekat pod nazivom „Volonterskom legislativom do razvoja lokalnih zajednica“. Ovaj projekat je finansijski podržan od strane Evropske unije u okviru programa Evropski instrument za demokratiju i ljudska prava, Ministarstva porodice, omladine i sporta u Vladi Republike Srpske, te OKC-a.

Tako je 15.06.2012. godine u prostorijama Opštine Pale održana prezentacija izmjena i dopuna Zakona o volontiranju Republike Srpske.

Planirane izmjene

Osnovni problemi koji se javljaju na temu ovog Zakona jesu shvatanje i poimanje definicije pojma „volonter“. Trenutno u zakoniku postoji termin „volonter pripravnik“, gdje je potrebno napraviti razliku, jer „pripravnik“ je neko ko obavlja posao bez novčane nagrade, ali mu se moraju uplatiti doprinosi, troškovi transporta i troškovi toplog obroka. Pripravnik radom na svojoj poziciji, stječe radno iskustvo što je u slučaju volontera neprihvatljivo jer onda dolazi do interesne sfere kod volontiranja, što se automatski kosi sa svrhom i ciljem volontiranja, a to je besplatan rad u funkciji šireg društvenog dobra ili dobra drugih ljudi koji su u statusu neke potrebe. Izričito se zabranjuje iskorištavanje volontera u svrhu finansijskih dobiti, što znači da privatne kompanije ne mogu koristiti volontere. Volontiranje više od 40 sati sedmično je, također zabranjeno jer se to smatra prekovremenim radom i u radnom odnosu. U svrhu zaštite uposlenika nije dozvoljeno koristiti volontere na pozicijama na kojima već postoje radnici. Maloljetnici koji se angažuju na nekom volonterskom radu, uz to, moraju i da uče nešto, tj. da stiću neko znanje iz bilo koje oblasti. Glede finansija, sve troškove transporta, ishrane, radnih materijala i sl. mora da snosi organizator volontiranja. Tačnije, volontер ne smije biti na finansijskom gubitku. Pored ovih generalnih odredbi predložit će se i neke detaljnije stvari vezane za administraciju. Primjerice, da svi dokumenti koji su potrebni za volontiranje, a izdaju se od strane državnih institucija, trebali bi da budu besplatni, kako bi se olakšali troškovi organizatorima volontiranja. Predložit će se izostavljanje poreza kod nadoknade putnih, prehrambenih i svih drugih nadoknada volonterima. Također, Zakon o visokom obrazovanju Republike Srpske određuje sticanje ECTS bodova kroz volontiranje.

A šta je sa Federacijom?

U Republici Srpskoj Zakon o volontiranju, kakav takav, postoji od 2008. godine, dok se u FBiH njegovo usvajanje očekuje do kraja 2012. U ovom slučaju ne možemo da se ne složimo sa Miletom o „boljem entitetu“. Vrijedi istaći da je ovaj Zakon, svojevremeno trebao da se izglaša na državnom nivou, ali su ga tada opstruisali baš političari iz RS-a. Razlozi za to su, svojstveno našoj politici, vrlo nelogični. No, sada agilni političari Federacije, imaju ko zna koliku sezonom godišnjih odmora i dok se oni dogovore kad će koji na more, pola države ostaje bez Zakona o volontiranju.

Vrijedi dodati da su za Zakon o volonterima i eventualne povrede prava volontera nadležni, Ministarstvo porodice omladine i sporta u Republici Srpskoj, dok u Federaciji Bosne i Hercegovine (još uvijek u nacrtu) Ministarstvo pravde.

Haris Dedović

S obzirom na činjenicu da bi 73% mladih ljudi otišlo iz Bosne i Hercegovine, čim bi za to dobilo priliku, Omladinska informativna agencija je pokrenula projekat pod nazivom "Generacija BiH za Evropu", na ideju visokog predstavnika u BiH. Generacija je osmišljena kao mreža mladih, aktivnih, poduzetnih ljudi iz svih branši koji žele napraviti ozbiljne promjene po pitanju nekih gorućih problema koji su definitivno na listi razloga zbog kojih je tako porazan, gore navedeni, podatak. O veličini tј. brojnosti ljudi aktivnih u Generaciji pitali smo Samira Mahmića, generalnog projektnog koordinatora Omladinske informativne agencije koji je rekao: "Bilo je planirano da se u ovaj projekat uključi stotinjak mladih umjetnika, ekonomista, novinara, pravnika, itd. No, vrlo brzo se uključuje sve više mladih koji žele promjene, pa tako Generacija sada broji oko 200 aktivnih članova."

Problemi koji se tretiraju

Između velikog broja nepravilnosti u bosanskohercegovačkom državnom aparatu, Generacija se fokusirala na četiri koja se smatraju najvećim.

Prvo treba rješiti, smatraju članovi, sada veoma težak proces osnivanja i registracije preduzeća, teharmonizaciju zakona na svim nivoima vlasti, po ovom pitanju. Izrada nacrta Zakona o malim i srednjim preduzećima u BiH, proširenje djelatnosti koje se mogu registrirati u opština, olakšanje izdavanja građevinskih dozvola, uvođenje jedinstvenog registracijskog formulara samo su neke od mjeru koje su članovi Generacije u njenom nastajanju, naveli kao bitne.

Korupcija u visokom obrazovanju je drugi gorući problem, jer se u isti nivo dovode studenti koji su stekli rezultate trudom i zalaganjem, i oni koji su imaju te iste rezultate imaju bez znanja. Neke od mjeru predviđene za rješavanje ovog problema su upostavljanje oštrijih sankcija za krivična djela korupcije, uvođenje anonimnog telefona za prijavu

koruptivnog djelovanja u visoko školskim ustanovama, te osnovati jedno zakonsko tijelo koje bi pratilo rad univerzitetskih profesora.

Uvezivanje tržišta rada i obrazovanja u Bosni i Hercegovini je treći veoma bitan problem, smatraju članovi Generacije. Mjere koje će se provesti na ovu temu su, otvaranje karijernih centara, poticaj fakultetima koji u svojim programima imaju deficitarna zanimanja, ali i smanjenje mogućeg broja studenata za upis na fakultete čiji diplomi je već dovoljno na birou. Kako nam je rekao Jan Zlatan Kulenović, izvršni direktor Omladinske informativne agencije: "Od gradova u Bosni i Hercegovini, Banja Luka i Mostar su izrazili želju da imaju karijерне centre. Uskoro će biti ostvarena komunikacija sa vlastima na tu temu, pa ćemo vidjeti šta se može uraditi."

Zapošljavanje i rad državnih službenika se samo nametnulo, jer svima nam je poznato da u našoj zemlji mnoga državna preduzeća, ali i administrativne jedinice izgledaju kao porodični biznisi. Mjere kojima bi se ovake stvari spriječile su razvijanje jasnih kriterija za ocjenjivanje kandidata pri samom zapošljavanju u javnu upravu, osnaživanje i osiguranje nezavisnosti Agencije za društvenu službu, formalizacija sistema volontiranja u državnoj službi, povećanje efikasnosti rada državnih službenika kroz internu i eksternu evaluaciju, te obavezno povećanje kriterija za upošljavanje državnih službenika.

Planovi za dalje

Kako nam je rekao Kulenović, na neke od sastanaka Generacije su dolazili pojedini predstavnici vlasti, te iskazali svoju želju za saradnjom. Pitali smo ga koliko im je vjerovati i dobili vrlo očekivan odgovor da su u ovoj državi političari najmanje povjerljivi. Međutim, namjerava se nastaviti lobiranje svih mladih i uspešnih članova Generacije ka vlastima. Koliko će uspjeha Generacija napraviti, vidjet ćemo u budućnosti.

Mediji i pismenost

(Ne) vjeruj svemu što čuješ i vidiš

Od prvog razreda osnovne škole učite čitati i pisati. S vremenom postajete sve pismeniji, usvajajući znanja o gramatici i njenim pravilima, o malom i velikom slovu, o razlikovanju afrikata... Neki su u ovome više, neki manje uspješni. U svakom slučaju, znanje vam je pruženo od srtučnjaka, na vama je bilo da li ćete ga usvojiti.

Piše: Renata Dujmušić

Ali, da li vas je iko podučio medijskoj pismenosti? Da li uopšte znate što znači biti medijski pismen? Sretnici koji imaju pojma o ovim terminima su najčešće studenti žurnalistike/komunikologije. Ipak, medijska pismenost ne spada u stručna znanja, već u opšta. A zašto? Jer ste od malih nogu u dodiru s medijima.

Definicija medijske pismenosti donesena je na konferenciji o medijskoj pismenosti 1992. godine na Aspen Institutu, i glasi: biti medijski pismen znači imati sposobnost pristupa, analize, vrednovanja i odašiljanja poruka posredstvom medija.

Slijedi pet pitanja koje bi korisnici medija trebali imati na umu prilikom analiziranja dobivenih informacija:

1. Ko je poslao poruku?
2. Koje metode se koriste za privlačenje pažnje?
3. Kako drugi ljudi shvataju poruku, a kako je ja shvatam?
4. Koje vrijednosti i stavove predstavlja (ili opovrgava) poruka?
5. Zašto je čitateljima/gledateljima/slušateljima poslana poruka?

Opismenite se jer ćete, u svijetu u kojem ste bombardovani informacijama sa svih strana, s uspjehom analizirati poruke koje dobivate, nećete biti ovca koja slijepo vjeruje svemu što vidi i čuje iz novina, na vijestima, na You Tube-u, na online portalima, na tv-u, pa i u muzičkim spotovima. A ako kojim slučajem snimite video i odlučite staviti ga na internet, razlučit ćete kakvu poruku šaljete i kakvu štetu ili korist možete izvući lansirajući ga u javnost.

Medijska pismenost mladih u BiH:

Pomoću online ankete saznali smo da 70% mladih ne zna šta je medijska pismenost. 30% je ponudilo odgovore na pitanje šta je medijska pismenost, a evo nekih:

- Pismenost u medijskom izražavanju
- Poznavanje medija, načina komunikacije i medijskih prava koja počivaju i poštuju ljudska prava
- Bez gramatičkih grešaka, i korištenje vokabulara koji je primijeren za javna obaveštenja bilo koje vrste

Radite na sebi

Sve je teže iz mase nekvalitetnih informacija izvući ono kvalitetno. Koji internet portal je vjerodostojan? Čije reklame najmanje uljepšavaju istinu? Koje novine su „political party free“? Ne postoji jednostavan odgovor. Možda ne postoji ni tačan odgovor, ali ono što sada možemo učiniti je kritički gledati na ono što nam se servira, istraživati, koristiti više izvora informacija i ne pratiti slijepo sve što nam se kaže. A što nam je kao društvu činiti u budućnosti? Medijski obrazovati i mlade i stare, školovane i neškolovane, bogate i siromašne jer svi oni sudjeluju u primanju i slanju informacija. Ukoliko želite više saznati, pratite stranicu www.onabih.ba i uključite se u buduće projekte vezane za medijsku pismenost. A sada dobro razmislite o porukama koje vam ovaj članak šalje, ko ga je napisao i kakvi su mu ciljevi!

(Ne)ozbiljni kviz:

1. Smatrate li da je Titanic kvalitetan film jer je dobio Oscara?
 2. Vjerujete li da Red Bull daje krila?
 3. Vjerujete li da vampiri postoje jer ste to vidjeli/pročitali u Twilight?
 4. Mislite li da je Hayat najgledanija televizijska stanica u regionu jer tako piše na njihovom teletextu?
 5. Vjerujete li da je Sveti Gral ustvari Marija Magdalena jer tako piše u Da Vinciјevom kodu?
 6. Vjerujete li da Kanye West daje modne savjete Kim Kardashian jer ste to pročitali na internet portalu?
 7. Mislite li da dječak iz Šestog čula vidi mrtvace?
 8. Vjerujete li da je Sarajevo jedan od sigurnijih gradova Evrope jer tako kažu naše vlasti?
- Ako ste na većinu pitanja odgovorili sa da, medijski ste nepismeni. Poradite na tome!

Marsovci napadaju

Kažu da su mediji hipnoza za mase. Sjetite se radio drame Orsona Wellesa, Rat svjetova, koja je 1938. godine prouzrokovala paniku u Americi jer većina slušatelja, igrom slučaja, nije čula početak i nije znala da se radi o fiktivnom napadu Marsovaca na Zemlju. Od 6 miliona ljudi, 25% mislilo je da se radi o stvarnom izvještavanju. Ostatak je ili čuo početak, ili bio medijski pismen, pa se informisao, telefonirajući radio stanici, novinama ili policiji.

Danas Marsovci vrebaju na svakom koraku, u tekstovima pjesama, u reklamama, na filmovima, u serijama, na Facebooku i da ne nabrajamo dalje. Pet spomenutih pitanja će olakšati put ka istinitosti dobivenih informacija.

Nećemo smisljati i izmišljati teorije zavjere, ali u Bosni i Hercegovini danas većinom medija upravljaju političke partije i manipuliraju koliko toliko medijski nepismenim narodom. Dobro razmislite odakle dolazi koja vijest i ko je piše, zašto i na koji način želi prenijeti poruku do nas, kakve stavove i vrijednosti promovira (mržnja, nacionalizam ili su to ipak pomirenje i jednakost) i zašto to čini (bliže li se izbori ili neki bitan praznik).

Praktični vodič za „Medijsko opismenjavanje“

Piše: Ljiljana Zurovac

Gdje i kako ćemo se opismeniti za razumijevanje medijskih poruka?, upitat će svako ko je pročitao Renatin članak. Odakle ćemo početi, šta su namabeceda i azbuka tog novoga opismenjavanja?

Bez obzira jeste li samo čitatelji, gledatelji, slušatelji, ili ste vi ti koji drugima dajete informacije, osnovno za razumijevanje važnosti, tačnosti i vjerodostojnosti informacije date putem medija, je poznavanje profesionalnih standarda medijskog izvještavanja, poznavanje Kodeksa za štampane i online medije BiH.

Ovaj je Kodeks izveden iz standarda Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao najvišeg obavezujućeg dokumenta, koji je po važnosti iznad svih zakona i Ustava u BiH. Također, Kodeks je izveden prema Preporukama o slobodi i odgovornosti medijskog izvještavanja, preporučenih od Vijeća Europe, te temeljem zakona i Ustava Bosne i Hercegovine. Kodeks je usvojen 1999. godine od svih udruženja/udruga novinara u BiH, a u toku godina, nekoliko puta je bio dopunjavan i preciziran od Vijeća za štampu u BiH.

Članovi Kodeksa su profesionalni vodiči za razumijevanje odgovornog i profesionalnog novinarskog rada, garantirajući novinarima potpunu slobodu izvještavanja, a isto vrijeme, dajući smjernice građanima, korisnicima informacija, kako da prepoznaju pogrešno, nepotpuno, manipulativno izvještavanje medija. Još više, Kodeks garantira građanima njihovo ljudsko pravo na reagiranje i slanje žalbi na neistinito izvještavanje i objavu ispravki pogrešnih navoda.

To je suština samoregulacije medija, demokratskog slobodnog načina podizanja profesionalnih standarda izvještavanja, bez pritisaka i represije, bez kažnjavanja novinara, ali sa aktivnim učešćem medijski opismenjenih korisnika informacija, tzv. običnih građana.

Zato je za razumijevanje pitanja „Ko je posao poruku?“, „Koje metode se koriste za privlačenje pažnje?“, „Kako drugi ljudi shvataju poruku, a kako je ja shvatam?“, „Koje vrijednosti i stavove predstavlja (ili opovrgava) poruka?“, „Zašto je citateljima/gledateljima/slušateljima poslana poruka?“, itd... nepohodno znati abecedu medijske pismenosti – Kodeks za štampu i online medije BiH, i znati gdje ga uvijek možete pronaći i provjeriti svoje sumnje u istinitost dатih informacija, ili konsultovati se kako da određene informacije plasirate javnosti, a da ne napravite profesionalnu grešku: www.vzs.ba

Slijedeњe Kodeksa svakom je novinaru najbolja zaštita u njegovom slobodnom i odgovornom radu prema javnosti, a njegovo poznavanje svakom je građaninu pomoć da se bori za istinitu i pravovremenu informaciju.

KODEKS ZA ŠTAMPU I ONLINE MEDIJE BIH

UVOD

Ovaj Kodeks je izведен iz postojećih evropskih standarda novinarske prakse. Kodeks ima za cilj da postavi osnove sistema samouređivanja u štampi i online medijima, koji će biti smatran moralno obavezujućim za novinare, urednike, vlasnike i izdavače printanih i online medija.

Novinari i urednici štampe i online medija će poštivati opšteprihvaćene principne etike i štititi profesionalni integritet novinarstva. Pored ovoga Kodeksa, Zakoni i druga zakonom određena pravila u BiH, čine okvir za rad štampanih i online medija u BiH.

Ovaj Kodeks sadrži osnovne principne Memoranduma o razumijevanju potpisanoj od Nezavisne unije profesionalnih novinara BiH, Saveza novinara BiH, Nezavisnog udruženja novinara Republike Srpske, Udruženja novinara Republike Srpske i Sindikata profesionalnih novinara Federacije BiH, a kojeg je prihvatali i Udruga hrvatskih novinara u BiH.

Urednici i izdavači štampe i online medija će osigurati da sve relevantno osoblje njihovog medija bude informisano o ovom Kodeksu.

Urednici i izdavači štampe i online medija će osigurati da se odredbe ovog Kodeksa u potpunosti poštuju.

Ovaj Kodeks je usvojen od svih Udruženja/Udruga novinara u BiH na sjednici održanoj 29. aprila 1999.

Kodeks je dopunjjen: februara 2005., augusta 2006., decembra 2006. i juna 2011. od

Vježba za štampu u Bosni i Hercegovini, u konsultaciji sa Udruženjima/udrugama novinara BiH.

Opšte odredbe:

Novinari štampe i online medija u Bosni i Hercegovini (u daljem tekstu „novinari“) imaju obavezu da prema javnosti održavaju visoke etičke standarde u bilo kojem trenutku i pod bilo kakvim okolnostima.

Dužnost novinara i izdavača štampe i online medija je poštivati potrebe građana za korisnim, blagovremenim i relevantnim informacijama, kao i braniti načela slobode informisanja i pravo na pravedan komentar i kritičko novinarstvo.

Novinari će se pridržavati opšteprihvaćenih društvenih standarda pristojnosti i poštivanja etničke, kulturne i religijske raznolikosti Bosne i Hercegovine.

Novinari će se pridržavati standarda ljudskih prava definisanih u međunarodnim i bosansko-hercegovačkim aktima o ljudskim pravima.

Novinari će razvijati svijest o ravnopravnosti polova i poštivanju osobnosti kao integralnog dijela ljudskih prava.

Novinari će štititi prava pojedinca, dok će u isto vrijeme podržavati pravo na informaciju koja služi javnom interesu. Ovaj Kodeks treba posmatrati u svjetlu oba pomenuta značenja.

Član 1 - Interes javnosti

Interes javnosti, u značenju ovog Kodeksa, definisan je kao postupak i/ili informacija kojima je namjera pomoći javnosti u donošenju ličnog mišljenja i odluka o pitanjima i događajima, uključujući i napore otkrivanja krivičnog djela i/ili prekršaja,

te sprječiti zavođenje javnosti nekom izjavom ili postupkom pojedinca ili organizacije.

Član 2 - Urednička odgovornost

Najvažnija odgovornost novinara i urednika je osigurati da njihov rad bude usmjeren ka poštivanju istine, kao i prava javnosti da sazna istinu.

Novinari će u svakom trenutku obavljati svoj posao u duhu pravednosti, istinitosti i pristojnosti pri sakupljanju informacija, izvještavanju i predstavljanju mišljenja.

Plagijati, falsifikovanje, namjerno prikrivanje važnih činjenica, primanje mita ili usluga, koji bi uticali na rad novinara ili urednika, najteži su moralni prekršaji ove profesije.

Član 3 - Huskanje

Novinari će u svakom trenutku biti svjesni opasnosti koja se javlja kada mediji govorom mržnje podstiču diskriminaciju i netoleranciju.

Imajući u vidu takvu opasnost, novinari će dati sve od sebe kako ne bi huškali i/ili podsticali mržnju i/ili nejednakost na osnovu etničke pripadnosti, nacionalnosti, rase, religije, pola, seksualne orientacije, fizičke onesposobljenosti ili mentalnog stanja. Novinari neće ni pod kakvim okolnostima podsticati krivična djela ili nasilje.

Član 4 - Diskriminacija

Novinari moraju izbjegavati prejudicirane i uvredljive aluzije na nečiju etničku grupu, nacionalnost, rasu, religiju, pol, seksualnu opredijeljenost, fizičku onesposobljenost ili mentalno stanje. Aluzije na nečiju etničku grupu, nacionalnost, rasu, religiju, pol, seksualnu opredijeljenost, fizičku onesposobljenost ili mentalno stanje će biti napravljene samo onda kada su u direktnoj vezi sa slučajem o kojem se izvještava.

Član 4a - Ravnopravnost polova i poštivanje osobnosti

Novinari će izbjegavati direktnе ili indirektnе komentare kojima ličnosti stavljuju u neravnopravan položaj ili ih diskriminiraju po osnovi njihovog pola, roda, polnog identiteta, rodnoga identiteta, rodnoga izražavanja i/ili seksualne orientacije.

Član 5 - Tačnost i fer izvještavanje

Novinari neće objavljivati netačne ili krivonavodeće materijale u vidu fotografija, tekstova ili drugih materijala.

Fotografije i dokumenti ne smiju biti falsifikovani i/ili korišteni na krivonavodeći način.

Novinari ne smiju prikrovati i/ili zadržavati važne informacije čije bi obznavanje moglo materijalno uticati na tumačenje objavljenog izvještaja i razumijevanje kod čitalačke publike. Novinari imaju profesionalnu obavezu blagovremeno ispraviti bilo koju objavljenu informaciju za koju se utvrdi da je netačna. Izvinjenje i/ili ispravka će biti objavljeni s dužnim isticanjem. Novinari će uvjek izvještavati istinito i tačno o ishodu radnje poduzete u vezi s klevetom u koju su bili uključeni.

Novinari će izvještavati samo na osnovu činjenica čije je porijeklo novinaru poznato.

Kod izvještavanja i komentara kontroverze, novinari će se potruditi da saslušaju i predstave sve strane u sporu. Ukoliko jedna strana u kontroverzi odbije da se stavi na raspolaganje novinaru, publikacija može opravdano navesti ovo odbijanje u svom izvještaju.

Član 6 - Komentar, pretpostavka i činjenica

Novinari, iako su slobodni da izraze svoja gledišta, moraju napraviti jasnu razliku između komentara, pretpostavke i činjenice.

Član 7 - Mogućnost odgovora

Pravo na odgovor će biti prošireno na relevantne osobe ukoliko urednik procijeni da takav korak doprinosi tačnosti i nepristranosti izvještavanja.

Ukoliko je ikako moguće, na raspolaganje će biti stavljen mogućnost neposrednog odgovora u izdanju u kojem je objavljena optužba i/ili netačno navedene informacije, u dužini ne većoj od integralno objavljenog teksta.

Član 8 - Pogrešno predstavljanje

Novinari će koristiti samo pravedna sredstva da dođu do vijesti, dokumenata i/ili fotografija.

Novinari i fotografii neće dolaziti do informacija i/ili fotografija putem zastrašivanja ili maltretiranja.

Neetički je pogrešno predstavljati nečiju identitet ili namjeru i koristiti se mahinacijama da bi se došlo do informacije za objavljivanje, osim u ekstremnim okolnostima i u zakonitoj formi, kada bi objavljivanje informacije dobijene na takav način jasno služilo javnom interesu.

Član 9 - Privatnost

Novinari će izbjegavati uplitane u nečiji privatni život, osim ako takva uplitana nisu potrebna u interesu javnosti.

Teme koje uključuju lične tragedije će biti obzirno tretirane, a pogodenim ličnostima će se prći diskretno i sa saosjećanjem.

Član 10 - Osobe optužene za krivična djela

Novinari neće nikoga tretirati kao kriminalca prije donošenja sudske presude koja to potvrđuje.

Novinari imaju obavezu ne donositi preuranjene sudove o krivici optužene ličnosti.

Novinari imaju obavezu da objave informaciju o odbacivanju optužbe ili oslobođanju ličnosti za koju su ranije objavili da je optužena ili da je suđenje počelo.

Član 10a - Zaštita svjedoka

Novinari će pokazati poseban oprez i osjetljivost kod izvještavanja o svjedocima u sudske procesima za ratne zločine, poštujući pravila i odredbe za neimenovanje zaštićenih svjedoka.

Novinari će općenito izbjegavati imenovanje svjedoka u sudske procese za ratne zločine, kao i imenovanje njihove rodbine i prijatelja, osim ako pozivanje na njih nije neophodno za potpuno, pravično i tačno izvještavanje o sudsakom postupku, i ako to neće uticati na pogrešno tumačenje istine ili tok sudskega procesa.

Član 11 - Zaštita djece i maloljetnika

U tretiranju djece i maloljetnika novinari su dužni krajnje obazrivo postupati, poštujući dobre običaje i Konvenciju o pravima djeteta, polazeći od interesa djeteta.

Novinari su dužni zaštiti identitet djeteta u postupcima u kojima je inače isključena javnost.

Novinari ne smiju intervjuisati niti fotografisati djecu mlađu od 18 godina, s pitanjima koja se odnose na porodicu djeteta, bez prisustva roditelja ili bez dozvole roditelja ili staratelja.

Novinari ne smiju identifikovati djecu mlađu od 18 godina u slučajevima kada su žrtve krivičnih djela.

Novinari ne smiju ni pod kakvim okolnostima identifikovati djecu mlađu od 18 godina koja su umiješana u kriminalne slučajeve kao svjedoci, žrtve ili optuženi.

Član 12 - Reklamiranje i sponzorisanje

Reklame, političke reklame i sponzorisi crnaci i dodaci moraju biti razdvojeni od uredničkog sadržaja i jasno označeni kao ono što jesu.

Sponzorisi materijali moraju jasno ukazivati na izvor sponzorisanja.

Član 13 - Povjerljivost izvora informacija

Kad god je to moguće, novinari se trebaju oslanjati na otvorene, identifikovane izvore informacija. Ovakvi izvori treba da budu pretpostavljeni anonimnim izvorima, čije poštenje i tačnost javnost ne može da ocjeni.

Novinari imaju obavezu da štite identitet onih koji daju informacije u povjerenju, bez obzira na to da li su ili ne ličnosti izričito zahtijevale povjerljivost.

Član 14 - Autorska prava

Novinari mogu koristiti razumne sažetke originala s ograničenim citatima, materijale iz drugih publikacija ili nosilaca autorskih prava, bez izričite dozvole za to, sve dok je izvor naznačen na odgovarajući način.

Značajna upotreba ili reprodukcija cijelog materijala zaštićenog autorskim pravima, zahtijeva izričitu dozvolu nositelja autorskog prava, osim ako takva dozvola nije navedena u samome materijalu.

Član 15 - Žalbe

Štampa i online mediji će na prigodnom mjestu sadržavati: ime, adresu, broj telefona, broj faksa i internet/e-mail adresu i kontakte odgovornog izdavača i urednika, kojima mogu biti upućivane žalbe i prigovori na pisanje štampe i online izdanja.

Podnositelj žalbe, koji tvrdi da je u izvještavanju došlo do kršenja ovog Kodeksa, obratit će se izdavaču ili uredniku odgovornom za štampu ili online izdanje o kojem se radi, demantijem ne dužim od izvorno objavljenog članka.

SOPA i ACTA prijedlozi zakona Internet mora ostati **BESPLATAN**

Internetske afere potresaju svijet, na koju će stranu naši studenti?

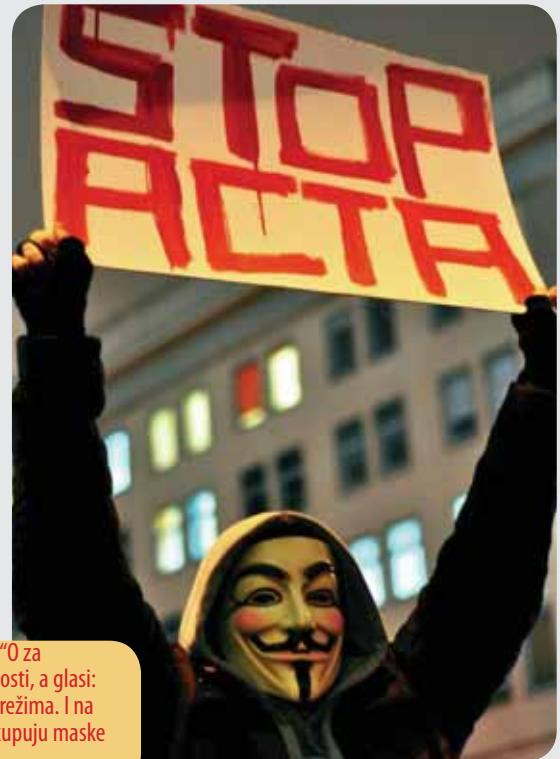
Piše: Irena Mrnjavac

Operation Blackout

Večer prije velikog napada, Fawkes je došao provjeriti u podrum je li sve u redu, no naravno ondje su ga čekali stražari. Uhićen je među mnoštvom bačvi baruta. Njegova prva rečenica, kada je video stražare, bila je vrlo smirena izjava: „Samo želim u zrak dići kralja i parlament“

Prva asocijacija na Fawkesa je za većinu, kulni film, "V for Vendetta" (kod nas preveden kao "O za osvetu") nastao iz istoimenog stripa. Iz filma potiče i jedan od najboljih citata u filmskoj umjetnosti, a glasi: "Remember, remember the 5th of November", a poziva na dizanje revolucije protiv totalitarnog režima. I na kraju ironija. Maska je zaštićena licencom Time Warnera. Pa tako svaki puta kada prosvjednici kupuju maske Guya Fawkesa zapravo pomažu velikim kapitalistima.

Sve je počelo u Americi, prijedlogom SOPA zakona od strane Kongresa. Riječ je o zakonu protiv piratstva, koji malo je reći, ide i dalje od same zaštite autora, koju bi svatko iole normalan trebao podržavati. SOPA, ili Stop online piracy act, predviđao je stroge kazne za objavljivanje i linkanje na piratske sadržaje online. Zatim su i europski, dušobrižnički parlamentarci, kao i uvijek vođeni američkim kolegama, došli na ideju, također antipiratskih, ACTA zakona, odnosno trgovачkih sporazuma protiv krivotvorenja.

Reakcije u svijetu

Svjet su odmah preplavili prosvjedi, vođeni hakerskom skupinom Anonymous. Za njih ste vjerojatno čuli, ako ništa vidjeli ste njihov prepoznatljivi znak, Guy Fawkes masku, na nekom od profila vaših Facebook prijatelja, pa se ukucali na neku od poznatih tražilica i saznali da se radi o maski koja predstavlja Guya Fawkesa, koji je 1605. neuspješno pokušao dignuti engleski Parlament u zrak. Ili možda niste.

Naime, ta skupina međunarodnih hakera oštro se protiveći bilo kakvom obliku cenzure i ugroženosti slobode mišljenja, počela je s napadima na neke od poznatih i vrlo zaštićenih internetskih stranica, ostavljajući poruke

upozorenja. Kako je više europskih zemalja podržalo ovaj zakon, to su hakeri postali brojniji, te su dospjeli i do susjednih nam zemalja, poput Srbije. Tamo su napali „narodnu instituciju“, Grand produkciju, međutim kao ni u Hrvatskoj, gdje je i predsjednik Josipović, ne ispričavši se, također podržao ovaj zakon, nisu izazvali očekivane reakcije.

Predviđao se, „kraj interneta“, no zakon SOPA je odgođen dok se ne pronađe neko djelotvorne rješenje. Protesti su, dakle, uspjeli. No, Europski parlament glasao je protiv odlaganja odluke o sudbini ACTA sporazuma i njenog slanja pred Europski sud pravde, te će odluku donijeti ovoga ljeta.

Reakcije u Bosni i Hercegovini

U Bosni i Hercegovini, koja nema nikakvog antipiratskog zakona, a naravno da neki treba postojati, o svemu ovome gotovo da se nije ni pričalo. Anonymousi do nas još nisu stigli, valjda i oni misle da je to uzaludan posao. Studenti se nisu ni, počešali, valjda ne shvativši kakve opasnosti, umjesto rješenja nude ovi zakoni. Uspostava novih, sličnih zakona, ili barem primjenjivanje postojećih, bi mogla promijenili i trenutno medijsko stanje. Broj portala, te svojevrsni fenomen „komentiranja“ na istima,

bi došao u pitanje. Neki od većih portala počeli su vraćati profesionalnost u online medije, podmoravši korisnike da svoje komentare i potpisu. Jer lako je imati mišljenje skrivajući se iza nadimka i unutar ugodnosti svoje dnevne sobe.

No, da se vratimo spomenutim zakonima. Osim što se više ne bi tako lako mogli praviti pametni objavljivajući tuđe pjesme, misli, djela, i pristup željenoj glazbi, filmovima, knjigama besplatno bi postao nemoguć. Zamislite kupiti CD, ili ulaznicu za kino, uz pretpostavku da ga grad u kojem živite ima, knjige nas svakako pretjerano i ne zanimaju. U skriptama imamo sve potrebno.

Za zabavu bi se opet, ne sumnjamo, i snašli, ali što je sa znanosti? Svi ti naši seminarski, završni, magistrski radovi prepisani s Wikipedije i drugih sličnih stranica postati će prošlost.

No, kako je rekao jedan inžinjer strojarstva za koji mjesec, kad smo ga pitali za mišljenje o Anonymousima, imamo mi i važnijih problema. On, kao i većina njegovih kolega, razmišlja samo o pronalasku posla. A u državi, u kojoj se budžet za tekuću godinu usvoji nakon što je pola iste već prošlo, ne znamo što je nevjerojatnije. Pronaći posao, ili početi kupovati CD-e.

Jana Minochinka je rođena u gradu Yekaterinburgu. Bavi se ljudskim pravima. Interesantno je istaći da je u rodnoj Rusiji radila sa zatvorenicima, u funkciji pravnog savjetnika.

Karike: Kako se desilo da si došla u Bosnu i Hercegovinu?

Jana: Prvo sam studirala ekonomiju, a onda sam dvije godine radila u banci. Iskreno, to mi je bilo poprilično dosadno, te sam odlučila da nastavim studije, ali na području ljudskih prava. Tako sam našla jedan program za razmjenu studenata i evo me u Sarajevu.

Karike: Koliko si već ovdje i šta ti prvo pada na pamet kada se spomene Sarajevo?

Jana: Tu sam već sedam mjeseci. Nažalost, prvo što mi pada na pamet su informacije koje sam stekla pričajući sa ljudima kojima se, u prošlosti, ali i danas, dešava toliko loših stvari, te o tome kako oni sada pokušavaju da realizuju što normalniji život.

Karike: Sudeći po tvom aktivizmu, prepostavljamo da voliš biti informisana. Kakvo je tvoje mišljenje o međunacionalnim i međureligijskim problemima u BiH?

Jana: Moje prvo iskustvo vezano za to je moja grupa na univerzitetu, gdje smo imali pet ljudi koji nisu iz regije i 25 ljudi koji dolaze iz zemalja regionala. Stoga smo i tu imali nekoliko rasprava na temu grešaka ljudi iz starije generacije, na području bivše Jugoslavije. No, brzo smo to prevazišli jer smo shvatili da je to samo jedna velika nelogičnost, te da je i taj rat, kao i svaki drugi, sukob u

kojem nema pobjednika. Sad smo prijatelji. Trenutno, prema mom viđenju, politička situacija u BiH se svodi na to da političari gomilaju novac, a uopšte ne brinu za narod. Nevezano za etničku skupinu, nezaposlenost ljudi je prevelika. Neki od mojih kolega sa studijskog programa su nastavili školovanje samo zato što nisu mogli naći posao.

Karike: Šta misliš kako bi se to moglo riješiti?

Jana: Uh, to je pravi izazov, ali pokušat ću (smijeh). S jedne strane, smatram da bi političari trebali više da se pobrinu oko ulaganja u budućnost na svim poljima, a ne da samo brinu oko podjele moći. S druge strane, uvezši u obzir da oni to očigledno ne žele, rješenje bi se moglo potražiti u povezivanju mladih, iz različitih krajeva u Bosni i Hercegovini kako bi mogli razmjenjivati mišljenja, ideje, iskustva, ali i kako bi se smanjila podjela koju pravi govor mržnje u ovoj zemlji.

Karike: Šta misliš o ljudima iz Bosne i Hercegovine?

Jana: Ne znam kako će ovo zvučati, ali ja VOLIM ljude sa Balkana. Od samog početka, kada sam došla u Sarajevo, ne znajući skoro ništa o BiH, svi su bili tako prijatni, susretljivi, prijateljski raspoloženi...

Toliko ljudi me je podržalo dok sam bila ovdje. Prvi dan kada sam ušla u svoj novi stan, moje kolege su se skupile i jednostavno su počeli donositi neke osnovne stvari.

Pogledi sa istoka i zapada

Ljudi u BiH ali je sistem

Razgovarao i preveo: Haris Dedović

U sklopu teme ovog 12. broja Karika željeli smo saznati mišljenja sa dvije strane svijeta. Razgovarali smo sa dvije djevojke iz Rusije i Amerike. Obj već neko vrijeme žive u Sarajevu.

Šta misle o političkoj situaciji, šta misle u ljudima, o bh. geografiji i kako one vide našu malu državu, pročitajte u nastavku.

Donijeli su kafu, šećer, posuđe... lako ih ništa nisam razumjela, jer su pričali na bosanskom, jednostavno sam osjetila jedan duh zajedništva. To me je očaralo.

Karike: Sada kada si provela dosta vremena sa ljudima iz BiH, da li ti možeš vidjeti te nacionalne, tj. kulturno-še razlike između tri etničke skupine?

Jana: Što se mene tiče, te razlike su veoma male i ne znam zašto se prave toliko velikima. Većinom tu razliku vidim samo u imenima i u nekoliko različitih riječi u tzv. različitim jezicima.

Karike: Sutra odlaziš iz BiH. Šta osjećaš u ovom trenutku?

Jana: Osjećam u isto vrijeme i sreću i tugu. Sretna sam što ostajem na Balkanu, tačnije idem u Albaniju da nastavim studij, ali sam tužna što odlazim iz Sarajeva. No, definitivno ti želim reći da sam kroz iskustvo življena ovdje i sve što je ono podrazumijevalo, razbilja neke stereotipe koji vladaju. Nije ovo mjesto gdje ništa ne valja, gdje je sve samo loše i lošije. Lako ima loših stvari kao što su politička situacija, nezaposlenost, neki međunacionalni problemi, ovdje ima i odličnih stvari. Recimo, prirodne ljepote Bosne i Hercegovine su nevjerojatne, pogotovo kad se uzme u obzir na kako malom prostoru je to sve. Također, ljudi su odlični. Definitivno je to nešto na čemu bi se trebalo više poraditi.

su divni, očajan!

Valerie Safir je iz Washingtona, SAD. Bavi se novinarstvom, a u Bosni i Hercegovini je već skoro tri godine. Pored novinarstva voli pozorište, film i putovanja.

Karike: Prvo pitanje na koje želim čuti odgovor, a vjerujem i naši čitatelji, kako si uopšte odlučila da dođeš u BiH iz Washingtona?

Valerie: Prvi put sam došla ovdje kada mi je bilo 19. Svake godine, moja škola je slala sedam učenika na jednomjesečno putovanje u Zenicu. Tako da, vjerovali ili ne, jasam živjela u Zenici mjesec dana prije nego što sam i vidjela Sarajevo. I opet sam zavoljela Bosnu (smijeh). Naravno, šalim se. Tada sam živjela sa divnom porodicom i najvjerojatnije su oni razlog zašto sam se ponovo uključila u jedan drugi studijski program i vratila se u BiH. Učila sam djecu engleski, kroz filmove. Nakon toga sam dobila praksu u OSCE-u i ostala. Tu sam od 2010. godine.

Karike: Pa imaš li nekih planova da se vratiš u SAD ili želiš da ostanеш?

Valerie: Ja hoću da ostanem! No, problem je što sam dobila odličnu stipendiju u New York-u, da završim studije. Ali, to je samo devet mjeseci i ja se već planiram vratiti u periodu zimskih odmora.

Karike: Zašto?

Valerie: Jednostavno sam se vezala za Bosnu i Hercegovinu. Također, ovo je stvarno odlično mjesto za mlade novinare, pogotovo strane. Imam puno kolega i prijatelja stranaca koji slično misle. Jer, ovo je mjesto puno priča koje se trebaju negdje ispričati. Tako da ja ovdje jednostavno uživam i u poslu, ali i privatno.

Karike: Dugo si ovdje. Upoznala si dosta ljudi iz BiH. Kakvo je tvoje iskustvo sa Bosancima i Hercegovcima?

Valerie: Hmm. To je teško pitanje, jer ne želim da postavim stvari kroz neke ružičaste naočale. Međutim, do sada nisam upoznala ni jednu osobu u Bosni i Hercegovini koja mi se ne svida, u generalnom smislu. Na primjer, u Americi, mi se često znalo desiti da upoznam neke ljude koji su prenapeti, prenervozni, prepotentni... ili neke koji se stalno žale na nešto. Kraće rečeno – znalo mi se desiti da mi se neka osoba ne svida. Nešto što apsolutno volim kod Bosanca i Hercegovaca je to što su svi nekako opušteni. Bez obzira šta im se dešavalo u životu, oni su jednostavno "cool". Još jedna stvar, svi se znaju šaliti i rade to često.

Karike: Da li misliš da je takvo opušteno ponašanje uredu, s obzirom na situaciju u kojoj se BiH nalazi?

Valerie: Pa dobro. Mora se priznati da je malo iznenadjuće da su ovdje ljudi, pogotovo mladi, da tako kažem neangažovani. Recimo u SAD-u, još od drugog dijela osnovne škole, tu su neki klubovi, neke sekcije i svakog je angažovan na nekom svom cilju. Ne mora to biti politika. To može biti ekologija, unaprijeđenje sporta, umjetnosti, zaštita životinja... bilo šta. Mada, u jednu ruku ih i shvatam, jer se ovdje vrlo lako dobije osjećaj da se ni na šta ne može napraviti neki utjecaj.

Karike: Kako se to može promjeniti?

Valerie: Pa tako što će mladi ljudi shvatiti da je angažovanost na svojim ciljevima za njihovo dobro. Jer, bilo bi super vidjeti mlade ljudi kako izlaze i govore o onome što ne valja, na bilo koju temu. Poslijednji protest kojeg se ja sjećam je bio, prije dvije godine, vezano za studentske karte u Sarajevu.

Karike: Jedno jako bitno pitanje. Prema tvom viđenju strane državljanke, koliko se kulturno razlikuju tri etničke skupine u BiH?

Valerie: Što se mene tiče, ja tu razliku vidim samo po imenima. Sve ostalo je isto. Mada, mora se priznati da je Sarajevo malo specifično na tu temu. U biti, tih razlika ovdje nema. Barem ih ja nisam vidjela. U drugim, manjim mjestima u BiH je malo vidljivija ta razlika, ali i one su veoma male, skoro neprimjetne.

Karike: Kako misliš da bi se ovakva društveno-politička situacija mogla riješiti?

Valerie: Pa smatram da bi se to moglo potpomoći studijskim programima za mlade, van Bosne i Hercegovine. Jer smatram, kad neko ode negdje drugo i vrati se, osim određenog znanja iz struke kojom se bavi, ta osoba se vraća i sa nekim otvorenijim, širim pogledima. Tako da može aktivno učestvovati u rješenju takve jedne situacije.

Karike: To je vrlo nerealan odgovor. Prvenstveno zato što je veoma malo onih koji imaju šansu da odu, a i ti koji odu, rijetko se vraćaju. Stoga, imaš li neki prijedlog rješenja koji bi se radio iznutra, odavde iz BiH?

Valerie: Onda bi to ponovo bilo ujedinjenje oko ciljeva. Primjerice, okoliš, zaštita prirode. Ovo je zemlja sa prelijepom prirodom, a vrlo malo se radi na temu ekologije. Cijeli svijet ostaje bez vode, a ovdje se u rijeke sa pitkom vodom odlaze sмеće. Samo u vodi je BiH ima veliku prednost nad ostalim svijetom, a da ne govorimo o ostalim prirodnim bogatstvima. Također, mislim da je to problem koji nema nikakav nacionalni niti etnički predznak. Zdrava okolina je problem svih ljudi.

Karike: Znači ipak rješenje leži u povezivanju mladih?

Valerie: Upravo tako, ali i obučavanju. Da imam malo više vremena i sama bih se prihvatile toga i uradila nekoliko projekata. Jer, kada vi obučite, na primjer, 50 mladih ljudi i onda ih pošaljete u njihove lokalne zajednice da to prezentuju drugim mladim ljudima, ta cifra se stalno povećava i za nekoliko godina imate jednu generaciju obučenih, svjesnih mladih ljudi.

Mlade nade

PRETVORITE IGRU U

U potrazi za uspješnim mladim ljudima, donosimo vam jednu modu priču, odnosno intervju. Lucija Vrcić je apsolventica Modnog dizajna na Tekstilno-tehnološkom fakultetu u Zagrebu. Lucija je rođena u Sarajevu, odrasla u Kiseljaku, gdje je i završila Srednju umjetničku školu. No, njena kreativnost prešla je granice ove države, te su Lucijine „krpice“ odličan ambasador BiH.

Jedan od Lucijinih proizvoda

Razgovarala: Irena Mrnjavac

Karike: Kada govorimo o uspješnim mladim ljudima, obično su to neki sportaši, manekenke, no, rijetko se spominju mlati uspješni u znanosti ili nekom kreativnom zanimanju, kakav je recimo dizajn. Kakav je status mlatih dizajnera u i te profesije u cijeloj regiji?

Lucija: Po mom mišljenju, kako je nizak status. Trnovit je put do nivoa na kojem možeš od toga živjeti. Mnogo truda je potrebno, a tekstilna industrija je jako slaba, tako da se moramo snalaziti sami i pokušavati sebi stvoriti neki brand i sl.

Karike: Kakva je percepcija mode uopće, i možemo li govoriti o nekoj modnoj sceni u BiH, obzirom na još uvjek tradicionalno društvo, a s druge strane, najezdu modnih zvijezda koje distribuiraju emisije poput „Red carpeta“?

Lucija: Koliko sam ja upućena u modnu scenu BiH čini mi se da se razvija, ali veoma sporo i teško. A što se tice modnih zvijezda, mislim da ih nema baš nešto pretjerano kvalitetnih. Ovo što gledamo na „Red carpetu“ je više naglasak na „traču“, a ne na modi.

Karike: Je li u odabiru profesije pobijedila ljubav prema modi, i zašto baš modni dizajn?

Lucija: Pa sve je slučajno bilo, prilikom upisa u srednju školu, nisam imala pojma uopće da imam smisla za crtanje i uopće modu. S vremenom sam se zaljubila u to i želja mi je da mi to bude glavna zanimacija u životu, tj. profesija.

Karike: Što tebi osobno predstavlja moda?

Lucija: Igru koju možeš pretvoriti u nešto korisno. I svakako možeš ljudi usrećiti sa nekim svojim idejama i inovacijama.

Karike: Može li se novcem kupiti stil?

Lucija: Hm... Opako pitanje... U suštini mislim da može, jer ukoliko netko nema smisla i osjećaja za stil, može jednostavno biti mudar i kupiti cijelu kombinaciju koja se nudi u trgovini. A s obzirom da nas danas bombardiraju sa svih strana o savjetima za naredne sezone, to postaje veoma lagano, samo trebamo imati novca na našim kreditnim karticama.

Karike: Baviš se kreiranjem odjeće, ali i modnih dodataka. Kako bi opisala svoje kreacije ili stil?

Lucija: Mene zavode malo onak' avangardnije stvari. Obično eksperimentalna moda u kojoj mogu šta hoću. Ali, naravno, moram ponekad smiriti svoje emocije i to prilagoditi tržištu.

Karike: Jesi li ikada poželjela odustati i posvetiti se nečemu drugome?

Lucija: Na svakom početku je teško, pa tako i u mom slučaju. Ima mnogo dobrih kritika, ali naravno dogode se i one negativne, pa tad u tom trenutku se zapitam da li ima sreće u ovoj profesiji. Ipak, kad malo bolje razmislim, to je jedino što me potpuno čini sretnom i tu znam da mogu dati najbolje od sebe.

NEŠTO KORISNO

Karike: Tema ovog broja Karika je „Otići ili ostati u BiH“. Što su tvoje želje, planovi po tom pitanju?

Lucija: To je jako teško po mom mišljenju, potrebni su novci, sreća i mnogo truda. Ali u svakom slučaju da mi se pruži prilika - zašto ne?

Karike: Misliš li da je moguća modna karijera u Bosni i Hercegovini?

Lucija: Moj otac ima običaj reći: „Možeš biti i na vrhu planine, tamo gdje nikog nema, gdje se čini da nikavog života nema i biti uspješan. Internet-connecting people“.

Karike: Imaš li neke modne uzore, s kim bi voljela surađivati?

Lucija: Što se tiče modnih uzora nemam nekog posebno, ali voljela bih surađivati sa nekim zanimljivim pjevačima kao npr. grupom Laka.

Karike: No već si imali zanimljivih suradnji, kao što je ona s Lollobrigidom. Kakvo je to bilo iskustvo?

Lucija: Jako sam se iznenadila kad su me cure kontaktirale. Naravno bilo je zanimljivo i jako sam bila sretna i povlaštena jer su mi dale priliku da surađujemo i naravno da me potaknu i podsjetite da ipak ima nade i kvalitete u mom radu.

Karike: Vidiš li se na glazbenoj sceni ili su tvom izričaju bliži performansi i takav oblik prezentacije?

Lucija: Hm... Na glazbenoj sceni... Pa čini mi se da bi bilo zanimljivo surađivati s Lakom. Imaju 'šašave' pjesme pa mislim da bih se uklopila sa svojom odjećom u njihovim spotovima. Zanimljivo mi je i jedno i drugo. I kroz spotove se može izraziti ono što i u performansima, budući da sam sklona kreiranju odjevnih kombinacija koje nisu nosive.

Karike: Haute couture ili Prêt-à-porter?

Lucija: Prêt-à-porter jer je opušteniji i lakše ga je približiti masi.

Karike: Gdje možemo vidjeti, odnosno kupiti tvoje radove?

Lucija: Najčešće na Facebook stranici-Lucija Vrcic, preko Woohoo.hr, krpa.hr ili na različitim sajmovima mode u Zagrebu.

Karike: Odlazak u inozemstvo?

Lucija: Inozemstvo - to se uvijek čini primamljivo i zanimljivo, više mogućnosti i svega, ali u suštini i više truda, novaca, sreće, što svakako nije lako. Mislim da se sve to može ostvariti i doma. U svakom slučaju uvijek treba težiti ka višem i truditi se što bolje napraviti stvari.

Karike: Kao mlada, uspješna osoba iz BiH, što bi poručila mladim ljudima željnim dokazivanja?

Lucija: Biti skroman i truditi se što više i cijeniti svoj rad.

(Ne)zaposlenost mladih **HOBI KAO POSAO**

Ono što radite samo za sebe kao kvalitet mogu prepoznati i drugi.

Piše: Aleksandra Kuljanin

Nezaposlenost u Bosni i Hercegovini jedan je od gorućih problema, posebno ako se uzme u obzir višak radne snage u obliku mladih ljudi, koji nakon stečene diplome idu pravo na biro za zapošljavanje. Pesimizam, loše stanje u državi i nedostatak posla glavniji su uzročnici pojave koju nazivamo „odljev mozgova”, u narodu poznatije kao „trbuhom za kruhom”. Oni koji mogu odlaze iz BiH i rijetko kad pomisle na povratak. Ali, šta je sa onima koji odluče ostati? Kako se izboriti na tržištu rada i zaraditi za svoj hlijeb kada je toliko mladih ljudi koji također imaju diplomu fakulteta i bore se za isti konkurs za posao, na kojem, uzgred rečeno, primaju jedno ili dvoje ljudi?

Iskoristite svoj talent!

Malo mašte, dobra ideja, dosta spretnosti i talenta mogu vas pretvoriti u uspješnog dizajnera nakita, a nakit se, bar među djevojkama, uvijek dobro prodaje. Odvažite se, budite 'otkačeni' i inovativni, promovišite svoj posaooputem društvenih mreža i uskoro ćete početi zaradivati. Ne morate praviti nakit ako vas to ne privlači, možete šiti, praviti torbe ili čak čestitke za posebne događaje.

Uvijek ste dobro svirali gitaru/bubnjeve/harmoniku/klavijature ili imate poseban dar za pjevanje? Niste od onih osoba koje bi se prijavile na „Zvjezda možeš biti”? Možda je vrijeme da razmislite o osnivanju benda. Od muzike se ne živi, kažu. To je izgleda djelomično tačno. Naime, muzičari koji sviraju raznolik repertoar obrada i pritom su talentovani, mogu solidno zaraditi svirajući u kafićima i klubovima.

Niste naročito spretni s makazama niti imate sluha za muziku? Nema veze, **sigurno ste bili izuzetno dobri bar iz jednog predmeta tokom studija.** Raspišite oglas da podučavate engleski/statistiku/slikanje na platnu/tehničko crtanje... ili da lektorišete eseje/seminarske/knjige na maternjem/engleskom/njemačkom... Iznenadit ćete se koliko će vam se ljudi javiti. Možete se obratiti i nekom dnevnom centru u kojem postoje razni kursevi i pitati da li im treba instruktor za neku od sekcija.

Ukoliko imate pun ormari dobro očuvanih stvari koje vam ne odgovaraju možete otvoriti i vlastitu virtuelnu vintage prodavnicu. Prodaju možete vršiti putem bloga ili Facebook-a. Vintage je sada u modi i sve je traženiji među pripadnicama ženskog spola, pa bi vaš biznis mogao procvjetati. Sve zavisi koliko atraktivne komade odjeće nudite.

Volite fotografiju i ne odvajate se od svog fotoaparata? Sjajno, tako ćete uvijek biti na pravom mjestu u pravo vrijeme i ko zna, možda baš vi budete autorica naredne fotografije koja će obići svijet. Također, možete se obratiti organizatorima festivala ili modnih događaja sa ponudom da budete njihov službeni foto-reporter (ako ništa, bar volonterski) i potrudite se da napravite najbolje fotografije ikada. Neko će vas sigurno angažovati nakon što vidi vaše fotografije.

Razvojem društvenih mreža otvorilo se sasvim novo tržište rada. **Stručnjak/inja ste za kompjutere i, recimo, Twitter?** Ako znate napraviti tweet wall, raspitajte se o marketing i PR konferencijama koje se održavaju u vašoj okolini, neko od njih će sigurno željeti da ima „zid tvitova” i trebat će im osoba za razvoj i održavanje ove aplikacije.

Ne možete izgubiti

Da li ste se sjetili nekog svog talenta ili hobija? Nemojte da čekate, počnite ulagati u njega. Za svaki posao potreban je trud. Biće vam drago što ste ulagali u sebe kada primite prvi svojeručno zarađeni novac. A svoje vještine uvijek možete dodati u CV.

Nešto kao literarno Švecki san

Moram priznati da je u početku bilo teško. Nažuljaо sam dupe od motorićа, a para je bila nekih 2000 švedskih kruna mјesečno, to je otprilike malо manje od 500 KM.

Piše: Denis Hadžić

Neki su me pljuvali, neki su rekli: "Sretan put!", a neki "javi nam se preko Facebooka". Mama je plakala, stari nije, ali su i njemu oči bile pune suza dok je u taxi trpaо moje torbe s odjećom. Zagrljao sam burazera i rekao da ћu mu kupiti bicikl od 150 KM, koji on želi čim prije. Nikad neću zaboraviti taj osjećaj tuge, bola i praznine koji sam imao kad sam prije tri godine odlazio iz Bosne. (Znam da se kaže Bosna i Hercegovina, ali neću, ne zato što ne volim Hercegovinu, dapaće, ja je obožavam, već zato što bi rečenica izgubila smisao.) Dobio sam stipendiju. Nisam joj se nadao jer nisam ni imao neke ocjene, ali mislim da su "pali" na moje motivaciono pismo.

Promjena plana

Bilo mi je super. Živio sam u studentskom domu, učio jezik i rješavao ispit po ispit. Svi su mislili da me neće biti osam mjeseci, te da će se dijete vratiti iz bijelog svijeta čim završi akademска godina. Međutim, ja sam u bosanskohercegovačkom imigracionom centru u gradu Malmeu upoznao neke ljude, koji poznavaju ljude te sam svoje slobodno vrijeme popunjavao tako što sam skupljao plastične flaše i reciklirao ih u obližnjem Centru za reciklažu ("Bolagetförlärvinnings"). Kasnije sam iz studentskog doma preselio u imigracioni centar. Švedđani su moralan i odgojen narod, ne bi ti oni bacili plastičnu flašu u korpu za smeće u kojoj je papir, nema tih para. Ja sam "držao" 3 ulice: Lonngatan, Ystadvagen, Lantmannagatan. Svako predvečerje bih kroz te tri ulice prošao na svom motoriću kojeg mi je dao Centar i od građana tražio flaše. Zatim bih iste odnosio u Centar na reciklažu. Šef Centra je naš čovjek. Počeo je isto k'o i ja sa reciklažom, ali onomad, devedeset kad se doselio ovđe. Danas je svoj čovjek (dakle, nije više naš). Živi, privređuje i namiruje još nekoliko usta u Bosni (opet neću reći i Hercegovini jer su geografski ovi njegovi smješteni u Bosni, tačnije Krajini, a Hercegovinu nisu vidjeli ni na razglednici). S njim sam nekoliko puta isao kući jer je karta preskupa.

Švedska sa "C"

Moram priznati da je u početku bilo teško. Nažuljaо sam dupe od motorićа, a para je bila nekih 2000 švedskih kruna mјesečno, to je otprilike malо manje od 500 KM. Kako je vrijeme odmicalo ja sam se trudio da što bolje uvućem svoj nos ovom našem, tj. svom čovjeku u guzicu, pa sam nakon pet mjeseci dobio auto umjesto motora, a danas nakon tri godine "držim" cijeli grad. Sve do Lunda na sjeveru, Staffanstorpa na istoku i Kulladalu na jugu (na

zapadу je Baltičko more). Plata mi je nekih 20 000 SEK-a to je malо manje od 5 000 KM. Dobio sam svoj ured i regrutovan sam na čelo PR odjela firme "Ren Stad" (šved. čist grad). Nema više motorićа, nažuljanog dupeta i flaša. Sad radim promocije novih artikala koje izbacu naša firma - to su uglavnom sokovi ili energetska pića. Nije težak posao. Organizujemo Press conference for the media (ne znam kako se to kaže na bosanskom, ali uglavnom to je kad sve medije zovneš da te slikaju).

Nostalgija

Na početku su mi falili moji do te mjere da sam svako malо slušao domoljubne pjesme. Nisam se mogao priviknuti na standard i uvjete. Nije mi svejedno kad neko otvori paket žvakačih i ne počasti ostale. Nije mi svejedno kad nakon što nekome platiš tri pića on ne kaže: "Šta ćeš ti popiti?" ... Toga u BiH nema, ljudi imaju dušu, osmjeh, nisu škrćte, vole popiti i počastiti, dok Švedđani... imaju pare. Tri godine su meni trebale da je izbacim svoj balkanski mentalitet iz sebe te nađem balans između glave i srca.

Od 2009. godine, kad sam otisao u Švedsku, svoje sam video svega četiri, pet puta. Mama je instalirala Skype i redovno se čujemo. Nekad joj štuka net ili ne zna uključiti slušalice, ali to buraz riješi za čas. Kad smo kod buraza, porastao je. Otegnuo se k'o pravi. Još koja godina i može se ženiti. Hoće da mu kupim original dres Ibrahimovića. Kupiću Bogom', čim krenem kući. Jeb'o ga Ibrahimović nije to skupo, a dijete će biti sretno pravo. Smješno mi bude kad se cijela familija nekad iskupi pred kameru, pa se mijenjaju jedno po jedno. Mama, tata, tetka, tetak, tečići, striko, strina, kuma Fadila, komšince Kadira i Zlatka, Zlatkin najmlađi sin Dino itd. Nekad znaju svi u isto vrijeme pričati, pa ih ja ne razumijem ništa, nekad majka i dido umiju i zaplakati, onda mama uzme kameru i skloni je od njih da ja to ne gledam. Zanimljivo mi je i kad hoće da vide ovu moju sobu u imigracionom centru pa ja k'o budala uzmem kameru i hodam po sobi pokazujući im ormari, krevet, stol i stolicu. Sve u svemu, dobro je meni u Švedskoj. Nešto mi se plaho ne ide u Bosnu. Mada mama često kaže: "Imaš sve ovdje, završio si s tom stipendijom, ne moraš raditi". Meni se nešto ne ide i Bog! Dani su mi ovdje nekako isplanirani. Sve je programirano, sve ima sistem u koji insan samo mora da uleti. Npr. ustajem u 7:00, radim do 16:00, dođem kući malо se odmorim i oko 18:00 na Skype. Navečer gledam da prošetam malо ovim drugovima iz Imigracionog centra. Dobri su momci,

jedan je iz Kalesije, dvojica iz Han Pijeska i ima jedan Fočak. Nekad bacimo basketa do 20:00, izmorimo se i navečer opet Skype, internet i tako to. Večeras sam kasnije lego. Negdje oko 04:00 sata.

Buđenje

Probudio me vjetar koji je puhalo kroz otvoren prozor, a malо me i zavjesa prepala - ja mislio neko ulazi u sobu. Razbudio sam se, pogledao na sat i video da je 10:00 sati. Zakasnio sam na posao. Laptop je bio upaljen. Pomjerio sam miš i video da ga nisam ugašio jer sam došao do pola aplikacije za stipendiju švedske ambasade. Na stolu je bilo jučerašnje Oslobođenje. Prelistao sam ga i pokušao u njemu naći bolje sutra. Dok sam prao zube, razmišljao sam o snu. Okrenuh se oko sebe, vlagu po čoškovima, sobe mi je govorila da se nalazim u studentskom naselju Bjelave - Sarajevo. Ništa mi nije jasno. Gdje je nestao Bolagetförlärvinnings, gdje su ovi likovi s basketa, šta bi s Malmoeom i Ibrahimovićem? Zaklopio sam laptop i sa stola uzeo marku i po. Dok sam obuvao starke razmišljao sam da li da uplatim kladionicu ili da odem na kafu... Ako bih i dobio na kladionici... Mah, buraz je ionako ostario za bicikla, dok Ibrahimović ne zasluzuјe da nje-govo prezime na leđima nosi moj burazer, pogotovo zato što se ne može kupiti dres bez grba s prednje strane koji tačno liježe na srce. Ako mu i budem kupovo dres to će biti Džekin!

"Espresso s mlijekom, molim Vas!" povikao je neki lik u čošku kafane. "Momenat drug, gužva nam je danas", vratio sam mu ja te postavio dvije šolje pod aparat, kako bih iz jedne kafe izvukao dvije. Sreća pa nema gazde danas... Valjda će biti bakšiša...

Čistoća u kući

JEFTINIJE SREDSTVO OD OSTALIH!

Hemski sastav limuna je vrlo pogodan za čišćenje i razgradnju mrlja, a znatno je jeftiniji od ostalih sredstava za čišćenje.

Haris Dedović

Prema statistikama jedne od vodećih, evropskih kompanija za prodaju i proizvodnju higijenskih preparata Bosanci i Hercegovci važe za ljudi koji iznimno paze na svoju higijenu – kako ličnu, tako i higijenu svoje životneokoline. Veliki broj studenata, ali i srednjoškolaca obitava van svojih domova. Neki žive u internatima, studentskim domovima, neki u iznajmljenim stanovima. Međutim, svjesni smo da su džeparci, stipendije ili plate od honorarnih poslova poprilično skromne, a proizvodi za održavanje stambene higijene su nerijetko skupi. Također, studenti i srednjoškolci su vrlo skloni da svoj novac potroše na provod, izlaskе, odjeću.

Namirница koja može koristiti kao alternativa za čišćenje i dezinfekciju je limun! Hemski sastav ovoga voća koje obiluje kiselinama i vitamindima, koji razgrađuju bakterije, odakle dolazi i njegovo jako antibiotičko djelovanje u ljudskom tijelu. Taj sastav se može primjeniti i na drugim mjestima kao što su površine koje traže dezinfekciju. Uzmemo li u obzir da 1kg limuna košta oko 3KM, zaključujemo da je limun odlična zamijena proizvoda za čišćenje i dezinfekciju.

Odjeca u veš mašini – umjesto omekšivača slobodno možete koristiti limun. Svakom pranju, uz deterdžet dodajte po jednu kafetu kašikicu limuna, na mjesto omekšivača i imat ćete odjeću sa svježim mirisom.

Suđe – ukoliko vam se desi da vam nestane spužve za pranje ili možda deterdženta, tu je također limun. Presjecite ga na pola. Po unutrašnjem dijelu jedne polovine pospite malo sode bikarbune i radite isto što radite sa spužvom. Suđe će da sjaji.

Odvodi – ako poslije pranja suđa, također, morate riješiti i neugodan miris iz odvoda sudopera, tu je opet limun – čak možete koristiti isti onaj koji ste koristili za suđe (ili drugu polovicu), jer je ovaj put potrebna kora od limuna. Isjecite koru i pospite je ostacima soka. Tu smijesu prospte u odvod, malo sačekajte, pa zalijte vrućom vodom. Tako ćete uraditi dezinfekciju, ali također izbjegći neugodan miris (koji se često širi korištenjem jakih kiselina za odvode).

Kupatilo, pločice, česme – obično sakupljaju ostatke sapuna, paste za zube, kamenac i druge prljavštine. U ovom slučaju vam treba limuna, srazmerno površini koju trebate očistiti, tj. više od jednog. Iscijedite sok u flašu sa raspršivačem i pošpricajte po pvršinama. Ostavite nekoliko minuta da kiselina odreaguje i očistite spužvom.

Kuhinjska daska – bez obzira na to da li je drvena ili plastična, nerijetko i poslije pranja ima neugodan miris. Ovo je slučaj pogotovo sa namirnicama jakog okusa kao što su crni i bijeli luk, začini, itd. Ovaj problem ćete riješiti tako što ćete posuti dasku limunovim sokom i sačekati

desetak minuta da ona upije sok. Kada se to završi, istrijajte dasku ostatkom limuna iz kojeg ste iscijedili sok i operite vodom.

Prozori – poslije ovolikih kiša i padavina su sigurno već odavno puni mrlja. Pomiješajte samo polovinu limuna sa pola litra vode i saspite u flašicu sa raspršivačem. Sve mrlje od kiša, čađi, olova iz automobilskih auspuha, ali i ptica će biti uspješno uklonjene.

Metalni predmeti – su nešto što svi posjeduju. Primjerice, pripadnice ljepšeg spola pogotovo, posjeduju dosta nakita. Svi metalni pa tako i nakit, s vremenom poprima patinu, ostatke prašine, ali i tjelesnih izlučevina. Limun je i tu veoma upotrebljiva namirница. Kako su te naslage većinom sastavljene od masnoća, limunska kiselina će ih vrlo lako razgraditi. Razrežite ga na pola i umećite u so. Zatim izribajte i dobit ćete sjaj na većini metalnih površina.

Mikrovalna je poprimila mirise i mrlje od viševremenskog korištenja. Narežite limun na tanke kriške. Napunite jednu posudu (koja se smije koristiti u mikrovalnoj) vrućom vodom i u nju stavite narezane kriške. Stavite to skupa unutra i zagrijte na najveću temperaturu, dvije minute. Vodena para i limun će proširiti ugodan miris, ali i omekšati sve mrlje pa će tako biti lakše oprati mikrovalnu.

Gay parade su i dalje dobar pokazatelj razvijenosti građanskog društva

Gay is OK, a što sa silovanjem?

Znate li tko si danas jedino može priuštiti kupovinu vlastitog stana?

U trenutku svake feministkinje postoji, ili dođe trenutak kada ne samo da požali što je branila prava žena, nego što su one ista ta prava ikada i dobile. Više od stoljeća prošle je od kada je Novi Zeland, kao prva država, dala ženama pravo glasa. Država za koju ne bi ni znali da Peter Jackson nije pustio hobite da skakuću po njoj, pokazala se kao najdemokratičnija. No što su žene uradile sa svim tim pravima, većina čak i ne glasa. Političarke koje se usude uhvatiti u koštač sa svjetskom politikom, ili su dvojbenе spolnosti poput Angele Merkel, ili ih se spominje samo po torbicama i broševima. Perspektivne studentice nakon pomno obavljenog istraživanja tijekom studija, zahvaljujući diplomi, uglavnom nađu što boljeg muža, a rjeđe i posao uz njega. Svaka čast Skandinaviji, gdje i kućanicama ide radni staž, jer prljavih čarapa i gladnih usta uvijek ima, bez obzira na radno vrijeme. No kako su kod nas plavuše uglavnom farbane, daleko smo od standarda a pogotovo mentaliteta Skandinavaca, te je ona ženska (njegova) ljubomora, i te kako izražena. Tako za vrijeme izbora često čujemo nešto poput: "Ma 'ta će ona, vidi što je on dobro ispaо na plakatu". Ženska solidarnost na balkanski način.

Zanimljivo je da to, da što imamo više doktorica znanost, to se više priča o sponzorušama, misicama, ženama nogometnika, rukometnika, i drugim prialjnicama. I opet, ne bi bilo ni ovog teksta, da nije muškaraca, no muškaraca koji ipak „igraju drugi sport“, odnosno, pedera. Naravno da se pod pederima misli na onaj muški dio toliko omražene gay populacije, jer onaj ženski, lezbijke, u ovom idiotskom, homofobnom, no ipak perverznom društvu, je nekako ipak ok. Dakle, i ovih smo dana svi pomno pratili razvoj posljednjeg gay pride-a. Naoružanja, podizanja tenzija, pregrupiranja, svega je bilo, no na kraju, ispadao i Splitčani kulturni. Što ti je EU, i od Balkanaca napravi moderne građane. Jesu li slične parade potrebne zaista, ili su samo nepotrebna bezobrazna provokacija, napisani su bezbrojni tekstovi, no ako grad mora angažirati tisuće policajaca da bi osigurao običnu povorku, pitanje je nepotrebno. No ovu povorku mnogi će pamtitи po izjavi ministricе Vesne Pusić, koja je još jednom dokazala onu staru, „ispeci pa reci“. Naime ona je pozvala sve silovane žene u Domovinskom ratu, da budu prve u povorci, usporedivši njihovu patnju, s patnjom „homoseksualaca“. I ponovno, toliko o ženskoj solidarnosti.

Za jednu ženu, nema većeg poniženja, to je jedini zločin u kojem žrtva postaje optuženik, kako reče jedna ipak pametnija žena, Freda Adler. I onda kada napokon netko progovori i o tim žrtvama, poput Angelininog filma, sve postaje važnije od njih. Kvalitet filma, redateljica, zarada, politika, sve je opet postalo važnije, od tih strašnih zločina, pa evo i pederi.

Da se vratimo paradi. Zašto bi itko normalan želio biti drugaćiji u ovom konzervativnom, tradicionalnom društvu, ako to zaista nije. Ti ljudi jesu drugaćiji, ali ne nekim svojim hirom, nego jer su jednostavno takvi. Važno im je pružiti priliku za što normalnijim životom.

Nakon niza istraživanja, Američko psihijatrijsko društvo je 1973. godine, izbacilo homoseksualnost iz dijagnostičkog i statističkog priručnika za duševne poremećaje (DSM).

Odnosno, dokazano je da homoseksualnost nije nikakva bolest. Pogađate odgovor s početka teksta? Samo parovi s dvije muške plaće!

Piše: Irena Mrnjavac

Sportski tereni u BiH

MOĆVARA ILI STADION?!

BiH na 23. mjestu po broju gledalaca na fudbalskim stadionima.

Piše :Lejla Bećar

Kada su se prije baraža za Euro 2012 Portugalci žalili na teren Bilinog polja nazivajući ga moćvarom uvrijedili smo se i optužili protivnike da pokušavaju započeti medijski rat. Međutim, koliko su fudbalski stadioni u BiH blizu europskim standardima ako se jesenja sezona uslovljena snijegom kod nas završava krajem novembra, dok u ostalim ligama traje do Nove godine?

Osim kritika iz Portugala, još su dva događaja uzdrmala sliku o sportskim terenima – rušenje tribine na Grbavici i propadanje krova Ledene dvorane Skenderija, sve zbog težine februarskog snijega. Od tada, krvica se prebacuje sa klubova do nadležnih institucija, a oni koji tu najviše ispaštaju jesu mladi sportisti koji zbog nedostatka uslova gube nadu u svoju karijeru i okreću se nekoj drugoj, „sigurnijoj“ budućnosti.

Prema nezavisnom istraživanju Sportingintelligence-a koje je obuhvatilo 100 zemalja, Bosna i Hercegovina se u odnosu na ukupan broj stanovnika nalazi na iznenađujućem 23. mjestu po broju gledalaca na

fudbalskim stadionima. Prema ovim podacima fudbal gleda 0.65 % populacije naše zemlje, a najgledaniji klubovi su oni iz glavnog grada – Sarajeva i Željezničara. Iako europskih utakmica nedostaje (budući da smo mi jedna od rijetkih zemalja čiji klub nije došao do grupne faze), prema UEFA-inim standardima pet je stadiona otvoreno za zvanične utakmice u okviru UEFA takmičenja za tekuću sezonu: „Pecara“, „Pod bijelim brijegom“, „Asim Ferhatović-Hase“, „Gradski stadion Banja Luka“ i „Bilino Polje“. Ovi uvjeti su minimalni, a poseban problem nastaje onda kada drugi klubovi moraju koristiti ove stadione za europske utakmice, što zbog otežanog dolaska navijača iz jednog u drugi dio BiH, što zbog ogromnih mjera sigurnosti zbog huliganstva i mogućih domaćih problema i rivaliteta.

Najnoviji primjer izgradnje imidža kluba kroz novi stadion jeste Olimpički stadion Otoka, iako je javnost više pažnje posvetila stolicama u boji duge nego samim naporima novog premijerligaša da ostvari svoje ambicije. Izgradnju

ovog stadiona finansirala je i Općina Novi Grad sa 157 000 KM, a njime će se moći koristiti i Ženski nogometni klub SFK 2000 i Asocijacija sportskih novinara FbiH.

Još jedan stadion na kojem se često radi jeste onaj kojeg su Portugalci okarakterisali kao moćvaru – Bilino polje. Do septembra je planirana zamjena drenaži i travnjaka i ugradnja grijača, kao i postavljanje novih klupa za rezervne igrače te novog razglosa. Za ove radove je planirano 1,5 miliona KM.

Nedavno je internetom krenula kružiti fotografija svih maketa i planova rekonstrukcije nekoliko stadiona u BiH, iz koje se može zaključiti da planova o poboljšanju uvjeta ima, ali koliko su to realne želje, a koliko kreativni snovi, pokazuju tek rijetki primjeri klubova koji investiraju u svoju budućnost. Većina ih, nažalost, čeka strane investitore i nuda se najboljem.

Bilino polje - Zenica

Legende kinematografije

MAJSTOR NEIZVJESNOSTI

„Ja sam obilježen režiser. Da snimim Pepeljugu, ljudi bi tražili leš u kočiji.“

Piše: Renata Dujmušić

„Ne postoji užas u eksploziji, već u njenom iščekivanju“, reče jednom Alfred Hitchcock i vodeći se tom krilaticom postade majstor neizvjesnosti. Najpoznatiji po svom Psycho-u često se njegovo ime pogrešno poistovjećuje sa filmovima strave i užasa. Hitchcock je, zapravo, bio šampion u snimanju trilera.

Talent za prevladavanje prepreka

Svoju filmsku karijeru započeo je još u doba nijemog filma, 1927. godine, snimivši The Lodger koji je sadržavao elemente kasnije prepoznatljive za sve njegove filmove, nazvane „Hitchcockovske teme“. Blackmail (1929) je prvi film sa zvukom snimljen u Engleskoj. Započet je kao nijemi, ali je u međuvremenu Hitchcock odlučio da ga „ozvuči“. Glavna glumica, June, imala je snažan njemački naglasak koji nije odgovarao njenoj ulozi, pa je domišljati režiser odlučio improvizirati sinhronizaciju – prvu u to doba – iza kamere je stajala Joan Barry izgovarajući Junein tekst u mikrofon.

Iz filma u film, Hitchcock je pokazivao svoju sposobnost prevladavanja tehničkih prepreka i cenzure. Neki smatraju da njegova genijalnost leži upravo u jedinstvenom talentu iziskovanju zabrana u filmovima kako bi razvio bolje načine da ispriča priču. Tako je poljubac Cary Granta i Ingrid Bergman u Notorious-u iz 1946. postao jedan od najpoznatijih filmskih poljubaca. Cenzura je u to doba ograničavala poljupce na ekrantu na samo par sekundi. Hitchcock je smislio kako zaobići tu zabranu i snimio niz kratkih poljubaca isprekidanih dijalogom.

Techničke zaprke je postavio sam sebi kao izazov u filmu Lifeboat (1944), čija je radnja smještena, kako mu ime samo kaže, u čamcu za spašavanje. U 97 minuta uspio je napraviti djelo sa sjajnim i dinamičnim

McGuffin

Hitchcock je smislio simpatičan naziv za radnju u filmu koja nije bitna za publiku, ali je bitna za uloge i pokretanje radnje – McGuffin. Tako je, primjerice, u Notoriusu za uloge u filmu značajan uranijum skriven u bocama vina, dok publici to ništa ne znači – njima je bitan ostatak radnje. U Psycho, McGuffin je 40 000 dolara koje Lila ukrade na početku filma.

Hitch

Hitchcockovske teme

- plavuša u glavnoj ulozi
- ucjena
- ubistvo
- vrištanje u kameru
- muškarac i žena skupa zavezani lisicama
- špјuni
- ljubavni trokut
- scene u kupatilu
- muškarac ili žena u bjekstvu
- razgovor o ubistvu za večerom

Hitchcock cameo u Blackmail-u

prizorima (stalno mijenjajući ugao kamere) i pričom koja se razvija od početka do samog kraja, bez trenutka nepotrebne radnje i zastopa. Klaustrofobija je ovdje prije korisna, nego ograničavajuća okolnost.

Rope, snimljen 1948. godine, je bio prvi Hitchcockov film snimljen u boji i također smješten u klaustrofobičan prostor – mali stan. Snimljen je u 9 kadrova koji su napravljeni da izgledaju kao jedan – kamera bi se približila nekoj površini, a sljedeća scena bi započela udaljavajući se od te površine – odavajući dojam nepostojanja reza.

Iz Velike Britanije u Hollywood

Sa filmom Rebecca (1940), sir Alfred prelazi u Hollywood i započinje novu eru u svojoj karijeri – eru svjetski poznatog režisera. Kao iskusan metodičar, glavnoj glumici Joan Fontain rekao je da je čitava filmska ekipa mrzi kako bi se što bolje uživjela u ulogu nove supruge, koja dolazi živjeti u veliku kuću u kojoj je poslužna ne prihvata. Tri godine poslije snima i svoj najdraži film, Shadow of a doubt, koji se smatra jednim od njegovih najkvalitetnijih ostvarenja. James Stewart je u njemu ostvario ulogu jednog od najdražih zlikovaca publike u filmskoj historiji – ujaka Charlija. U Hollywoodu Hitchcock upoznaje Grace Kelly s kojom je snimio samo tri filma (Dial M for murder, Rear window i To catch a thief), nakon čega se ona udala za Princa od Monaka, a s time je njena filmska karijera završila. Našavši u njoj sve što je ikad tražio u glavnoj glumici, Hitchcock to nikad nije prebolio. Film Vertigo se smatra kao autobiografski jer glavni lik pokušava da preobrazi ženu u drugu, koju je izgubio. Tako je i Hitch pokušavao svaku glavnu glumicu da preobrazi u Grace Kelly

Gdje je Hitch?

Hitchcock je od početka svoje karijere davao posebno obilježje svojim filmovima ne samo temama tipičnim za njega, već i svojim kratkim pojавljivanjima u nekoj od scena. Tako je u nekom filmu pokušao da ulvati autobus, ali neuspješno, u drugom je sjedio u vozu, a dječak se igrao s njegovim šesirom, u trećem jednostavno izlazi iz hotelske sobe itd. Publika je toliko bila osprednjata tražeći Hitcha, da se napislijetku pojavljuju na početku kako im ne bi odvraćao pažnju od radnje filma.

Slavni poljubac iz filma Notorious

Vrhunac i pad

U periodu od 1958. do 1963. snima svoje najuspješnije filmove: Vertigo, North by Northwest, Psycho i The Birds. Sve što je naučio, uspješno je primijenio u njima i napravio djela koja i danas proučavaju filmski analitičari. U jednom od intervjuja koje je dao za film Psycho, rekao je da mu je jedan od najdražih aspekata snimanja filma – manipulacija publikom. Psycho je savršen primjer toga – u traileru, Hitch je naglasio da se film mora pogledati od početka i da niko neće ući u kino salu nakon što film počne. Na ulazima u kina stajalo je ovo upozorenje. Publiku je također zamolio da ne odaje kraj drugima “jer to je jedini kraj koji film ima”.

Kao rezultat ove kampanje, Psycho je postao Hitchcockov najveći box office uspjeh do tada.

Nakon vrhunca karijere, logičan je pad. Zajedno sa Marnie, snimljenim 1964., Hitchcockove zlatne godine režisera su završene.

1979. godine osvojio je Nagradu za životno djelo i našalio se da će vjerovatno umrijeti uskoro. Godinu dana kasnije, umro je mirno u snu uslijed otkazivanja bubrega.

OTIĆI ILI OSTATI U BOSNI I HERCEGOVINI?

Piše :Dženan Čosović

Otići ili ostati u BiH? Vjerovatno je ovo pitanje svima jasnije ako se definije kao: Otići gdje i ostati zašto? Niko, pa tako ni ja nemam razvijen imunološki sistem za ovu migracijsku epidemiju koja najčešće napada mlade, obrazovane i uspješne ljude. Čitam baš neki dan, „Švabe“ imaju periodične i sistematske vakcinacije protiv ove i sličnih bolesti. Vakcinišu djecu i omladinu tim nekim, kako ih oni zovu „Koktelima“ satisfakcije i patriotizma. Šta god to njima značilo, zvući zanimljivo, a izgleda učinkovito. Kroz glavu mi s vremena na vrijeme proleti ovaj drugi dio, „jasnijeg“ pitanja, OSTATI ŽAŠTO? (Ne)Srećom po mene to pitanje ne naiđe često, a i kada naiđe dočekam ga sa jasnim odgovorom, onako drčnim, tvrdoglavim i odlučnim, ali u isto vrijeme razumnim i shvatljivim ZATO! Zato što ne zasluzuje ova zemlja Bosna i Hercegovina bitijadna, siromašna i potlačena u očima onih koji su iz nje otisli prateći svoje snove, a u isto vrijeme bogata, dična i prkosna za one koji je istinski vole. Ne zasluzuje da joj sinonim bude nacionalizam, lažni moral, nepotizam, srpsizam, hrvatsizam i muslimizam. Nije ovo imigracioni kamp gdje se ljudi moraju razvrstavati po imenima, vjeri i genetskim kodovima, a nije Boga mi ni sirotište kojeg svi gledaju očima sažaljenja. Ova zemlja

zatanog, mutavog i nezadovoljnog naroda zasluzuje moj ostanak, zasluzuje ostanak svih nas koji je žele unaprijediti svojim prisustvom. Odlazak odavde je najlakše rješenje, a ostanak ovdje je bezdan u koji upadamo sve dublje. Ovaj pad najlakše je prikazati kao skok sa visoke zgrade gdje padajući, na različitim spratovima možete vidjeti brojke koje prolaze pored vas, vidi se tu 50% nezaposlenih ljudi koji žive od danas do sutra, onda na spratu niže sa prozora maše više od 70% mlađih koji „čekiraju“ karte za bolje sutra. Padajući tako pored spratova na kojima naši stranački i religijski lideri „štančaju“ izgovore za svoje skupe i dobro plaćene razgovore, padamo i pored 13 vlada i 180 ministarskih dobro ugađenih i čvrstih stolica sa kojih nam se smiju usta koja godišnje „pojedu“ više miliona NAŠIH konvertibilnih maraka. Ukoliko pored svih ovih slika i prilika doživite pad, na tlu vas čekaju tri različite skupine „hvatača“ koje u zraku analiziraju vaš genetski kod i vašu konstitutivnost, te u skladu sa istime vas „spašavaju“ stvarajući kod vas osjećaj zahvalnosti i lažnog patriotizma. I pored svega ovoga, znam ima ovdje još zla, ali i dobra, tuge ali i sreće, ima i mržnje koja guta ljubav, ama ima ovdje svega samo neće biti nas. Zar je potrebno još razloga da joj se posvetimo, jer to znači da se posvećujemo

našoj djeci i djeci svih onih koji je još uvijek vole, ali su cjepljeni onim „Švabskim“ vakcinama. Imo Bosna još priča za ispričati, a Hercegovina kamena za okrenuti. Ko zna ispod kojeg kamena se krije tvoj „koktel“ sreće i ikonske ljubavi prema onome što samo tako i može biti voljeno, prema Bosni i Hercegovini.
 „Ostajte ovdje!... Sunce tuđeg neba
 Neće vas grijat' ko što ovo grije;
 Grki su tamo zalogaji hljeba
 Gdje svoga nema i gdje brata nije.
 Od svoje majke ko će naći bolju?!
 A majka vaša zemlja vam je ova;
 Bacite pogled po kršu i polju,
 Svuda su grobљa vaših pradnjedova...“ Aleksa Šantić
 Nije bitno ko si i odakle si, kako se krstiš i kome se klanjaš, ako si odlučio ostati i smatraš da je ovo tvoja zemlja i sudbina, prihvati je onaku kakva jest, a nemoj je krojiti po idealima i instrukcijama koje ti je neko drugi nametnuo, pa makar to bili i twoji roditelji. Ukoliko se ne može nositi sa ovim i želiš je skrnaviti već viđenim, slobodan si prijatelju, neka te prati sva sreća ovoga svijeta. Vidjela je Bosna i veće izdaje, pa nikom zamjerila nije. Upamti, ima ovdje svega, samo neće biti nas!

Puž beskućnjak i jež

PUŽ OŠO KUĆI

**Jebiga, ope smo imali para za
lekturu samo do 18 str...**

Piše :Denis Hadžić

Jeste li znali da je chat tajna, a facebook javna tajna, znači šta je javno nije tajno, a šta je tajno biva javno. Kako god prate nas!

Jeste li znali da je dobro biti zajebat?

Jeste li znali da je Jelena Karleuša znala da je upravu i da nije idealna, ali da ga vara, nije u pravu neeee?

Jeste li znali da ako šipke u tramvaju što „mirišu“ na znoj i metal držite duže od 10 minuta, ruku sebi morate otkinuti da spasite ostatak tijela?

Jeste li znali da ljudi u BiH najviše i najbolje znaju jagodicama okretati kutiju cigara na kafanskom stolu?

Jeste li znali da sam ja zajebat?

Jeste li znali da sve bh. estradne zvijezde kad potvrđuju svoju priču kažu „Ha ja!“

Tzv. HajatoWCi <3

Jeste li vi razumjeli šta sam htio reći?

Jeste li znali koliko se uštedilo na olucima, gromobranima, cigli i drvetu kad su naši glupi ministri strpali dvije škole pod jedan krov?

Jeste li znali su Edipu sve psovke smiješne, jer je samo jednu skont'o doslovno?

Jeste li znali da se Ledeni Čaj razlikuje od Čaje?

Jeste li znali da su mene zajebali taksišti, konobarji, šoferi i Munire na kasi?

Jeste li znali da kuk kad slomiš možeš kupiti u Neckermanun-u?

Jeste li znali da Munire sa kase ima rak pluća?

Svi mi koji bi radije bili na facebook-u nego zvonili komšiji i bježali ili igrali lastike iza zgrade?

Jeste 'l se za pitali od kud po četak rečence sa „Svi mi“ kad je ovo Jestel zna li članak (kako sam nepismen jebao me parip)

Jeste li znali da Munire vazda radi sama na kasi, iako pored nje imaju još tri prazne kase? Ostale uposlenice nas vazda prate da li ćemo nešto ukrasti.

Jeste li znali da semafori u gradu Sarajevu nisu logični, jer zeleno svjetlo za pješake traje 5 sekundi. Posebno onaj semafor kod Alipašine džamije jer zbog njega uvijek preletim ulicu k'o seljak i onaj dole kod RTV Servisa!

Legenda o pastiru Kaldiju

KAKO SU KOZE OTKRILE KAVU?

Navodno je čuveni Honore de Balzac pio 20-30 šalica kave dnevno.

Piše :Ivan Vidović

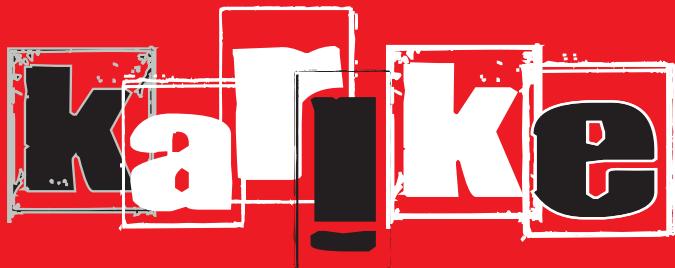
Započeti dan i jutarnjom kavom navika je velikog broja ljudi. Ako biste ih, pak, upitali odakle potječe kava, mnogi bi sa sigurnošću tvrdili iz Južne Amerike ili točnije iz Brazila. Međutim, legenda o podrijetlu ovog napitka govori drugčije. Postoji nekoliko legendi vezanih za podrijetlo kave, ali donosimo onu o pastiru Kaldiju i njegovim kozama. Legenda radnju smješta na sjeverni dio Afrike u Abesiniju, današnju Etiopiju, oko 800. god. pr. Kr. Pastir Kaldi koji je čuvao koze primijetio je kako one živahno plešu nakon što su obrstile obližnji grm. Taj grm na sebi je imao crvene plodove, koje je znatiteljni Kaldi odlučio kušati. Osjetio je kako mu se vraća energija

i postaje življiji. Ubrao je plodove i otišao u selo kako bi od vjerskog starještine saznao kakva je to biljka. On je plodove proglosio „demonskim voćem“ i bacio ih u vatru. Umjesto demonskih krikova iz vatre se proširio ugodan miris. Nakon što su izvadili plodove iz vatre i ubacili ih u vodu da se ohlade, vjerski starješina je, primijetivši da je voda promijenila boju, otpio gutljaj. Nakon što su shvatili da zahvaljujući tim plodovima dugo ostaju budni, kava je postala neizostavna namirnica svećeničkih samostana.

Oko 1000. god. prvi put je napravljen napitak od pečenih zrna kave koja u Europu dolazi zahvaljujući mletačkim trgovcima. Na američko kopno kava stiže 1700.

god. Prvo određiše bio joj je karipski otok Martinique, a tek se kasnije proširila Srednjom i Južnom Amerikom. Mnogi su europski glazbenici i pisci tvrdili da je kava odličan poticaj duhu, a navodno je Honore de Balzac pio 20-30 šalica kave dnevno, vjerujući da mu ona stimulira ideje za pisanje. Što znaš, možda dok budeš ispijao svoju, tko zna koju po redu, dnevnu kavu u jednom od mostarskih kafića ugleda novog Balzaca koji je upravo dovršio 30. šalicu i kreće na stvaranje svoje *Ljudske komedije*.

... i poznati čitaju

Adnan Hamidović - Frenkie

je jedan od najpoznatijih bh. repera. Hip-hopom se počeo baviti u Njemačkoj, a nastavio je u Tuzli kao član grupe Disciplinska komisija zajedno sa Edom Maajkom kojeg je na početku karijere pratilo na koncertima i turnejama. Frenkie je svoj prvi album izdao 2005. godine (Odličan CD) gdje je najveću popularnost dobila pjesma „Hajmo ih Rušit“ za koju je dobio „Davorina“ za najbolju vokalnu saradnju. Pored Davorina, Adnan je osvojio Zlatnu Kooglu za najboljeg novog izvođača 2005. Sa pjesmama kao što su 'Hajmo ih rushit', 'Mr. Policeman', 'Protestna nota' i 'Miki i Hari' uspio je uzdrmati javnost kao i same političare koji ponekad i znaju 'prokomentirati' njegove tekstove. Pjesma "Soundtrack" je dospjela čak i do Hollywood-a. Uvrštena je na soundtrack filma "The Incredible Hulk" i korištena je kao podloga za jednu od scena u pomenutom filmu, a na poziv Dine Mustafića radio je muziku za predstavu "Mortal Kombajn". Okušao se i kao kolumnista Dana i E-novina.

**SCHÜLER
HELPEN
LEBEN**

ona

Omladinska Novinska Asocijacija
u Bosni i Hercegovini

Napomena:

Ova publikacija (Omladinski magazin "Karike") je urađena uz pomoć SHL-a. Sadržaj publikacije je isključivo odgovornost ONA u BiH, i ni u kom slučaju ne predstavlja stanovišta SHL-a.